

אוי, הערבות נגמרה

06:48 | 06.10.2009 רוי בר-קהן

<< מה דינה של הערבות שהערב הגביל את תוקפה לתאריך מסיום? זו שאלה לא פשוטה כלל, שבאחרונה התחולל לגביה שינוי משמעותי.

הגבלה כזו מכונה בלשון משפטית "תניית הגבלה". דוגמה שכיחה: א' מייצר סחורה. ב' היא חברה המבקשת לרכוש את הסחורה. להבטחת פירעון התשלום עבור הסחורה חותם ג' על ערבות אישית. דוגמה שנייה: א' הוא בעל בית. ב' הוא שוכר. ג' חותם על ערבות להבטחת החיובים בהתאם להסכם השכירות.

כשמדובר בערבות בנקאית, התשובה לשאלה ברורה. ערבות בנקאית פוקעת עם חלוף התאריך הנקוב בה. במצבים רבים החייב דואג להאריך את תוקפה של הערבות הבנקאית במצב של סכסוך כדי למנוע את מימושה עד להסדרת המחלוקת.

בעבר נקבע בפסיקה כי כשיש בכתב הערבות תניית הגבלה, ובנוסף קיימת הוראה כי הערב מתחייב לשלם לנושה מיד לפי דרישתו הראשונה ("תניית דרישה") אזי עילת התביעה כלפי הערב תיווצר רק עם קבלת דרישה לתשלום, ועל הדרישה להישלח קודם למועד שבו פג תוקף הערבות לפי תניית ההגבלה. אחרת, הערבות תפקע בחלוף המועד.

מה הדין כשמדובר בערבות רגילה ללא "תניית דרישה"? התשובה אינה פשוטה והיא נגזרת מהסכם הערבות, פרשנותו, כוונת הצדדים ותכלית הערבות.

בפסק דין שניתן ב-3 בספטמבר בבית המשפט המחוזי בתל אביב (ע.א. 1111/08 חברת גולומט נגד מנו) נקבע כי יש לאמץ פרשנות לפיה גם הגבלת תוקף ערבות שאין בה תניית דרישה משמעה כי הערבות תפקע אם הנושה אינו דורש את מימושה לפני מועד הפקיעה.

באותו עניין חתם בעליה של חברה שעסקה ביבוא ובשיווק מוצרי בידוד על כתב ערבות לחיוביה של החברה כלפי ספק של החברה אשר סיפק לה מוצרים. עם זאת, הבעלים הוסיף לכתב הערבות בכתב ידו הגבלה לפיה "ערבות זו בתוקף ל-12 חודשים". יתרת חוב החברה לאחר שנה היתה 213 אלף שקל, אולם דרישה לערב לתשלום יתרה זו נשלחה רק לאחר חלוף שנה ממועד הערבות. בית המשפט דחה את תביעת הספק, וקיבל את טענת הערב.

עמדה זו אינה מובנת מאליה. בפסיקה קודמת (ת.א. 78666/00 בנק המזרחי נגד יעל רום), קבע בית המשפט כי הגבלת תוקף הערבות מאפשרת לערב להגביל את חבותו אך ורק להיקף החוב במועד בו נקב אך אינה מפקיעה את תוקף הערבות עצמה. כלומר, ניתן לתבוע את הערב עד שבע שנים לאחר תום תקופת ההגבלה ולדרוש ממנו לשלם את החוב שהיה במועד הפקיעה.

פסק הדין החדש מחדד איפוא את הנקודות הבאות:

לערבים קיימת אפשרות פשוטה להגביל את ערבותם ובזאת לצמצם את חשיפתם לסיכונים הכרוכים בערבות.

נושים המחזיקים בידם ערבות מוגבלת בזמן צריכים להקפיד ולדרוש את מימושה טרם חלוף המועד גם במצבים בהם לשון הערבות עצמה אינה דורשת זאת אם אינם רוצים להיות חשופים לפקיעת הערבות.

הדרישה צריכה להתקבל עד לתאריך הנקוב בערבות ומומלץ כי הנושה יתעד אסמכתאות לקבלתה.

הכותב הוא שותף במשרד בלושטיין, בר-קהן, ציגנלאוב ושות' ומרצה לדיני בנקאות וערבות